

Nr 454.

Av herrar **Ericsson** i Kinna och **Karlsson** i Munkedal, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 236, angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 236 angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m. föreslås stora förändringar till blivande låntagares fromma. Den betydande räntesänkning, som av allt att döma kommer till tillämpning när de nya bestämmelserna träda i kraft, avser emellertid icke att omfatta de låntagare, som erhållit lån före de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Enligt vad som meddelas i propositionen, kommer en utredning att verkställas rörande förräntningen av statens utlåningsfonder, varvid möjligheten av en räntesänkning för lån ur dessa fonder kommer att undersökas. Denna försiktighet när det gäller förändringar i räntesatserna är naturlig med hänsyn till de betydande summor som utlånats från egnahemslånefonden. Behovet av en utredning angående räntesatserna är emellertid önskvärd dels beroende på den spänning som råder mellan egnahemsräntorna och det allmänna ränteläget, dels ock för att klarhet måste vinnas om vilka konsekvenser, som en räntesänkning skulle medföra ur statsfinansiell synpunkt.

Ehuru den försiktighet, som kommit till synes när det gäller en generell räntesänkning för alla egnahemslån, torde vara motiverad, synes det dock vara befogat att räntesänkning med det snaraste vidtages för en viss grupp låntagare, nämligen för de barnrika familjerna. Genom beslut vid 1938 års riksdag, angående lån och bidrag till mindre bemedlade barnrika familjer, ha bestämmelser utfärdats för bostadsanskaffning i egnahem till sådana familjer. Lån beviljas dessa familjer upp till 90 procent av anskaffningskostnaderna. Räntan är f. n. för dessa lån bestämd till 3,25 procent och viss del av lånen äro räntefria vartill s. k. familjebidrag erhålles. Jämställes gällande lånevillkor för bostadsegnahem med de villkor som gälla för bostäder till barnrika familjer måste det anses att de vanliga bostadsegnahemslånen äro allt för oförmånliga. Under sådana förhållanden måste det för mindre bemedlade barnrika familjer, vilka erhållit egnahemslån innan 1938 års kungörelse utfärdades, anse sig särskilt ogynnsamt ställda. Detta kan lätt leda till konsekvenser som äro mindre önskvärda.

Det torde kunna antagas att flertalet bostadsegnahem, som uppförts under de senaste 10 åren, ur bostadssynpunkt i stort sett äro tillfredsställande, så att förändringar i fastigheterna icke kunna anses vara av behovet påkallade. Om lånen på det egna hemmet för dessa låntagare verka ofördelaktiga kan frestelsen för dessa familjer att försälja sina egnahem för att

sedan söka lån enligt bestämmelserna i 1938 års kungörelse angående bostäder till barnrika familjer bli dem för stark. Beträffande jordbruksegnahemmen torde icke denna möjlighet till omflyttning föreligga och räntevillkoren för dessa lån äro ju något fördelaktigare än de, som gälla för bostadsegnahem. Det vore välbetänkt och rättvist mot de barnrika familjer, som tidigare anskaffat sig egnahem, att bevilja dem vissa lättnader i sina lånevillkor. En räntesänkning för denna grupp, som i förhållande till samtliga egnahemslånetagare torde vara ganska liten, måste anses vara lika berättigad, som det stöd vilket nu lämnas till bostadsanskaffning i egnahem för barnrika familjer. Ur statsfinansiell synpunkt torde en räntesänkning för denna grupp låntagare vara av mycket liten betydelse. Även om dessa barnrika familjer, som tidigare skaffat sig egnahem, erhålla en räntesänkning komma de ändock icke i samma förmånliga ställning som de, vilka erhålla stöd till bostadsegnahem för barnrika familjer.

En räntesänkning för ovan nämnda låntagare torde böra tillämpas för alla, som skulle vara berättigade att söka lån enligt 1938 års kungörelse angående bostadsanskaffning i egnahem för barnrika familjer, d. v. s. de låntagare, som ha minst 3 barn under 16 år samt kunna räknas som mindre bemedlade. Den föreslagna räntesänkningen avser i första hand de låntagare vilka redan nu kunna betraktas som barnrika, men bör även kunna tillämpas för låntagare vars familj uppnår denna storleksordning. Om ett sådant förfaringssätt komme till användning, utjämnades i viss mån skillnaden emellan de olika låneformerna. Det bör ankomma på egnahemslåneförmedlarna att undersöka för vilka låntagare räntesänkning skall tillämpas. Därtill torde statens egnahemsstyrelse böra granska och fastställa egnahemslåneförmedlarnas förslag å vilka låntagare, som skola erhålla dylik räntesänkning.

I sagda proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten har departementschefen även förordat en väsentlig förändring i grunderna för premielånen, som enligt propositionen skola i viss mån ersätta de av 1936 års egnahemsutredning föreslagna avskrivningslånen. Premielånen äro föreslagna att utgå med i regel 10 procent av jordbruksegnahemmets fastighetsvärde med befogenhet för egnahemsstyrelsen att i särskilda fall bevilja dylika lån intill 15 procent av fastighetsvärdet. Då det torde förhålla sig så, att fastighetsvärdena i södra och mellersta delarna av landet äro betydligt högre än i landets norra delar, men behovet av premielån måste anses vara minst lika stort, om icke rent av större, i de delar av landet där fastighetsvärdena äro lägre, synes det som premielånens anknytning till fastighetsvärdena inte vore den bästa lösningen för att erhålla den behöfliga maximeringen av dessa lån. Behovsprincipen bör enligt vår mening vara grundläggande när det gäller tilldelning av premielån. Det torde heller icke möta några svårigheter att utan anknytning till fastighets-

värdet maximera premielånen till högst 3 000 kronor eller, efter prövning av egnahemsstyrelsen, i varje särskilt fall, till 4 500 kronor.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta:

1) att räntan å bostadslån som beviljats eller kommer att beviljas ur egnahemslånefonden till mindre bemedlad låntagare med minst 3 barn under 16 år skall fr. o. m. budgetåret 1939/40 utgå med 2,5 procent,

2) att i propositionen föreslagna premielån icke maximeras efter fastighetsvärdet utan fastställas till ett högsta belopp av 3 000 kronor och i särskilda fall, efter prövning av egnahemsstyrelsen, till 4 500 kronor.

Stockholm den 18 april 1939.

John Ericsson,
Kinna.

Gustaf Karlsson,
Munkedal.
